

Vergaderjaar 2024–2025

36 661

Verslag van een delegatie van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken aan Berlijn

Nr. 1

VERSLAG VAN EEN WERKBEZOEK AAN BERLIJN DOOR EEN DELEGATIE VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR BUITENLANDSE ZAKEN VAN 11 EN 12 APRIL 2024

Vastgesteld 25 november 2024

Een delegatie van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken heeft op 11 en 12 april 2024 een werkbezoek gebracht aan Berlijn. Dit bezoek vond plaats in het kader van het thema China dat op de kennisagenda van de commissie voor Buitenlandse Zaken staat. Doel van het bezoek was om beter inzicht te krijgen in (het tot stand komen van) de Duitse China-strategie, door te spreken met parlementariërs van de Duitse commissie Buitenlandse Zaken, het kantoor van Bondskanselier Scholz, het Duitse Ministerie van Buitenlandse Zaken en experts van gerenommeerde denktanks. De delegatie heeft zowel in de voorbereiding op, als tijdens het werkbezoek uitstekende ondersteuning ontvangen van de Nederlandse ambassade te Berlijn en is ambassadeur Van Roeden en zijn staf daarvoor zeer erkentelijk.

De delegatie bestond uit drie leden van de voorbereidingsgroep: de leden Paternotte (delegatieleider, D66), Brekelmans (VVD) en Boswijk (CDA). De delegatie brengt hierbij verslag uit van het werkbezoek.

Gesprek met Bondsdagleden, experts en ambtenaren

Op donderdagochtend werd de delegatie ontvangen in de Duitse Bondsdag. Hier sprak zij met politici van de grootste Duitse politieke partijen, namelijk CDU/CSU, FDP, Bündnis 90/Die Grünen en de SPD. Duidelijk werd dat er binnen het Duitse politieke landschap aanzienlijke verschillen bestaan in hoe gekeken wordt naar de betrekkingen met China, waarbij sommige partijen handelsbelangen voorop stellen terwijl andere zich meer richten op de rol die China speelt als systeemrivaal of concurrent. Veel aandacht was er voor het aankomende bezoek van kanselier Scholz aan Beijing, waar de Bondsdagleden verschillend naar keken. Veel van hen benadrukten de door hen gevoelde noodzaak om beleid richting China op Europese Unie (EU)-niveau te coördineren. Aansluitend werd gesproken met een aantal experts van denktanks op het gebied van China. Het ging hierbij onder andere over de aanzienlijke handelsbetrekkingen van Duitsland met China en de handelsbalans tussen

beide landen. Voor grote Duitse bedrijven zijn hun activiteiten in China een belangrijk onderdeel.

Vervolgens sprak de delegatie op het Ministerie van Buitenlandse Zaken over de rol van China in Azië. Hierbij kreeg de delegatie van de Directeur-Generaal voor Azië meer te horen over de totstandkoming van de Chinastrategie. Ook werd gesproken over de betrekkingen tussen China en Rusland en vraagstukken rond het afbouwen van strategische afhankelijkheden. Tijdens het diner op de residentie gaf ambassadeur Van Roeden een briefing over recente ontwikkelingen in Duitsland rond China en met betrekking tot de Nederlands-Duitse bilaterale betrekkingen. Ook sprak de delegatie met andere stafleden van de ambassade over het Duitse Chinabeleid in EU-verband en thema's zoals kennisveiligheid en economische veiligheid, die in Duitsland net als in Nederland steeds hoger op de agenda staan.

Vrijdagochtend bezocht de delegatie het Ministerie voor Wetenschap en Klimaatbescherming. Hierbij ging het onder andere over investerings-toetsen en de activiteiten van Duitse bedrijven in China. Vervolgens had de delegatie een gesprek met de plaatsvervangend buitenlands- en veiligheidsadviseur van Bondskanselier Scholz. Daarbij kwam het aankomende bezoek van Scholz aan Beijing aan de orde. Als laatste onderdeel van het werkbezoek ging de delegatie op bezoek bij denktank MERICS dat gespecialiseerd is in Chinavraagstukken. Daar kreeg zij een briefing van verschillende experts over thema's zoals veiligheid, defensie, economische betrekkingen.

Algemene bevindingen

Al met al bleek uit het bezoek dat de Duitse China-strategie een onderwerp van gesprek blijft met verschillende visies over de gekozen lijn. De handelsbetrekkingen spelen voor Duitsland, en in het bijzonder voor grote bedrijven zoals in de auto-industrie, een belangrijke rol. Er bestaan verschillende ideeën over de nadruk die er op de handelsbetrekkingen vis-a-vis mogelijke economische en veiligheidsdreigingen gelegd moet worden. Volgens sommigen zet bondskanselier Scholz de lijn van het Merkeltijdperk voort. Verschillende Duitse gesprekspartners benadrukten de in hun ogen gevoelde noodzaak om binnen de EU een heldere gezamenlijke lijn te kiezen, ook om te voorkomen dat Duitsland «uitgezonderd» zou kunnen worden. De thema's die in Duitsland spelen komen grotendeels overeen met thema's die ook in de Nederlandse politiek aandacht krijgen als het gaat om de relatie met China (handel, economische veiligheid, mensenrechten, klimaattransitie, militaire dreiging richting Taiwan).

De voorzitter van de delegatie,
Paternotte

De griffier van de delegatie,
Blom